

Latvijā radītas mūzikas īpatsvara palielināšana radiostacijās

Darba grupas sēde

2026.gada 3.martā plkst.15.00, klātienē KM Lielajā zālē un attālināti – MS Teams platformā

Protokols Nr. 2

Dalībnieki: Ina Ločmele, Lāsma Krastiņa-Sidorenko, Gunta Līdaka, Juris Zalāns, Egīls Šēfers, Agnese Cimuška-Rekke, Kristers Pļešakovs, Baiba Liepiņa, Una Stade, Imants Belogrīvs, Liena Edvardsa, Elvijs Grafcovs, Skārleta Dombrovska-Latišenko, Inga Saksone, Una Klapkalne, Mārcis Auziņš, Jānis Daugavietis, Kārlis Būmeisters, Brita Barone, Marina Blaške, Kaspars Mekons.

Darba kārtība:

- Igaunijas piemērs par procentuālu vietējās mūzikas noteikšanu radiostacijās (KM)
- Ieskats kvotu jautājuma iekļaušanās ES brīvajā tirgū un attiecībā uz konkurenci (EM kolēģes)
- Dati par esošo situāciju un priekšlikumi par mūzikas īpatsvara palielināšanai radiostacijās (L.Edvardsa, A.Cimuška-Rekke)
- Jautājums par definīcijām
- Diskusijas.

K.Dagilis: informē, ka darba grupai ir pievienojies Jānis Daugavietis, mūzikas sociologs, Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieks, viesdocētājs Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, Brita Barone, Latvijas Reklāmu asociācija – Star FM programmas direktore un Kārlis Būmeisters, mūziķis, radijumu vadītājs.

Informē, ka Progresīvie apsver iespēju līdz 16.martam iesniegt priekšlikumus uz 2.lasījumu saeimā šobrīd atvērtajā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā par mūzikas īpatsvara palielināšanu radio stacijās. Priekšlikums varētu būt līdzīgs kā tas bija sagatavots 2018.gadā, papildinot ar Igaunijas šī brīža modeli.

M.Blaške: stāsta, ka iesūtīja apkopojumu iekš mūzikas kvotām un aspektiem, kas jānodrošina attiecībā uz brīvo pakalpojumu kustību iekš Eiropas savienības tirgus. EM neredz nepārvaramus šķēršļus, kāpēc nevarētu mūzikas kvotas ieviest, būtu nepieciešams pamatojums un diskriminācijas neesamība. Ja būs konkrēta redakcija jau no darba grupas puses, EM to savā pusē varēs izvērtēt un sniegt viedokli/ieteikumus.

E.Šēfers: jautā Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem, vai būtu iespēja pamodelēt, ko nozīmē kvotas apmērs 15%, 30%, tā ietekme uz tautsaimniecību?

M.Blaške: ietekmi uz tautsaimniecību var paskatīt, svarīgi saprast, kādi dati ir pieejami. Ja ir dati, informācija, labprāt atrādītu Ekonomikas ministrijas analītikas nodaļai un sniegtu informāciju vai var cīparotu ietekmi uz tautsaimniecību parādīt.

K.Pļešakovs: jautā, kur šo visu pamatojumu plānots nostiprināt jeb, informāciju, ko ierasti gatavo anotācijā, ja šajā gadījumā, kur Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums ir atvērts, tam nevar iesniegt anotāciju.

M.Blaške: var pievienot jebkāda veida brīvās formas vienlapi ar pielikumiem, kur pamatojumu izklāstīt.

A.Cimuška-Rekke: uzsver, ka nav vēlēšanās nostāties pret radio nozari, bet vērst uzmanību, cik ļoti svarīgs radio kā sadarbības partneris ir mūziķiem. Latviešu mūzikas īpatsvara palielināšana radio ietekmē Latvijas autoru un izpildītāju ienākumus, valsts valodas klātbūtni informatīvajā telpā. sabiedrības integrāciju un kultūrtelpas noturību, valsts drošību un tēlu ģeopolitiskajā kontekstā. Radio frekvence ir ierobežots valsts resurss, kura izmantošana rada ekonomisko plūsmu un valstij ir tiesības noteikt principus, kas nodrošina, ka būtiska daļa šīs vērtības paliek Latvijā. Mūzikas kvotas būtu jāskata kā pārvaldības instruments nevis ierobežojums.

Prezentē priekšlikumus mūzikas īpatsvara palielināšanai raidstacijās un datus no nupat veiktas nozares aptaujas par šī jautājuma nozīmīgumu. Aptaujas anketa cirkulēja tikai vienu nedēļu un ieguva jau 154 mūziķu atbildes. No tām 93% atbildējuši, ka Latvijā radītais mūzikas īpatsvars radio ir nepietiekams.

E.Šēfers: komentē, ka šis nozares priekšlikums izklausās pakāpeniskās un pretimnākošāks nekā Igaunijas piemērs par mūzikas kvotām.

A.Cimuška-Rekke: apstiprina un, lai mīkstinātu procesu, iesaka ieviest pārejas periodu no 2027.gada.

B.Liepiņa: norāda, ka nevar atsaukties uz radio frekvenci kā valsts ierobežotu resursu. Tas ir tāds pats resurss kā mobilais internets.

I.Belogrīvs: iebilst un norāda, ka radio frekvenci nevar salīdzināt ar mobilo internetu. Internets nav ierobežots resurss, tas ir pieejams neierobežotam daudzuma lietotāju, kamēr frekvence ir ierobežota.

L.Edvardsa: LaIPA sadarbībā ar socioloģisko pētījumu aģentūru “Kantar” veikusi ikgadējo aptauju par Latvijas sabiedrības mūzikas patēriņa paradumiem. Aptaujas mērķis ir padziļināti analizēt iegūtos datus par mūzikas ierakstu klausīšanās veidiem, ieradumiem un veicināt legālu mūzikas patēriņu sabiedrībā. Prezentē datus par 2024.gadu un daļēji 2025.gadu. Tiek secināts, ka izvēli attiecībā, kuru radiostaciju klausīties, tikai 8% no aptaujātajiem iedzīvotājiem nosaka valoda un ārvalstu mūzika. Savukārt 28% izvēli nosaka mūzikas žanrs.

Tiek prezentēti dati par LaIPA kopējiem ieņēmumiem (ne tikai no radio) un sadalījumu, kur pie “citi izpildītāji” domāti ārvalstu izpildītāji. Šie dati parāda, ka vidēji 40% tiek pārskaitīti vietējiem māksliniekiem un 60% ārvalstu. Tika veikts manuāls darbs un izskatītas visas 42 raidstaciju atskaites par 2024.gadu un vidējais mūzikas procents, kas atskaņo latviešu mūziku ir 19%. Norāda, ka EHR ar Latviešu hītiem arī ir sasniedzis labus rādītājus. Aptaujāto iedzīvotāju vidū tikai 16% izvēlas lietot straumēšanas platformas, kas ir Baltijas valstīs zemākais rādītājs, tāpēc kritizē bažu, ka klausītāji varētu mūzikas kvotu dēļ pārmigrēt uz straumēšanas platformām. Norāda, ka radio klausīšanās ir spēcīga tradīcija, Latvijas iedzīvotāji joprojām stabili klausās radio.

A.Cimuška-Rekke: komentē, ka aptauja nozares vidū vēl turpinās par mūzikas īpatsvara palielināšanu radio un ir gatava citās darba grupas sēdēs datus norezentēt.

K.Būmeisters: arī uzsver, ka nebūtu vērts sadalīties frontēs par un pret. Rosina koncentrēties uz mērķi – tirgus nepilnības risināšana. Norāda, ka šobrīd jau starp ārzemju pārstāvjiem, kuri iekasē finansējumu no LaIPA ir principā 3 galvenie uzņēmumi.

K.Dagilis: šis regulējums būtu gan aizsargāt savu identitāti, valodu, gan arī ekonomiskais piensums Latvijas mūzikas nozarei.

K.Pļešakovs: komentē, ka raidorganizāciju pozīcija ir nemainīga un šādu kvotu ieviešanu neatbalsta. Saredz vairāk, ka tas būtu Kultūras ministrijas un mūzikas nozares kopīgs uzdevums, kā padarīt mūzikas nozari redzamāku. Un šādu kvotu sistēmu saredz kā valsts iejaukšanos radio nozares biznesā. Ir gatavi noprezentēt datus no savas puses, savu nostāju.

A.Cimuška-Rekke: piebilst, ka valsts jau tagad regulē reklāmas ilgumu radiostacijās.

B.Liepiņa: stāsta, ka Latvijā kopš radio dibināšanas ir stipras radio klausīšanās tradīcijas. Svarīga priekšizpēte, ka mūzikas kvotas strādās un radio nepazaudēs auditoriju un nesagraus radio biznesu. Cik lieli ir riski?

E.Grafčovs: vidējais Latvijas patērētājs vidēji maz patērē kultūru. Radio varētu palīdzēt patērēt vairāk kultūru.

A.Cimuška-Rekke: var redzēt, ka tās radio stacijas, kuras palielina Latvijā radītu mūziku savā programmā, nav izputējušas un to auditorija nav samazinājušās.

K.Dagilis: jautā, kas ir tas pakāpeniskuma līmenis, ko reklāmu asociācija saredzētu kā iespējamu, ja šādas mūzikas kvotas tiktu ieviestas?

K.Būmeisters: pievienojas un norāda, ka reklāmas tirgus ieņēmumu sarežģītumu varētu mazināt pārejas posms šādu kvotu ieviešanai.

J.Zalāns: jautā, vai radio nozarei un reklāmu asociācijai ir pieejami kādi dati, ka šādas kvotas varētu sagraut biznesu? Šobrīd ļoti pārliecinoši izskan, ka radio ir slēgta sistēma, kuru sagraus jebkuras mazākās izmaiņas. Vai ir kāds pierādījums tam?

U.Klapkalne: nevar izveikt šādu pētījumu, jo patērētāji nepateiks priekšā vai viņi paliks/nepaliks klausīties radio programmu, ja būs noteikts cik jāatskaņo Latvijā radīta mūzika.

B.Barone: izsaka viedokli, ka ir pret kvotām, jo auditorija un programma radio tiek veidota gadiem. SWH, Skonto programmās Latvijā radīta mūzika grozās ap 30% un tas ir noticis pašregulācijas ceļā.

E.Šēfers: izsaka viedokli, ka šobrīd absolūti nav līdzsvars, ja no 42 radio stacijām aptuveni 20 neatskaņo Latvijā radītu mūziku vispār. Var turpināt turpu šurpu ar emocionāliem argumentiem, bet aicina atgriezties pie racionāliem pamatojumiem – savākt informāciju un ekonomiskos modeļus, lai varam izmērīt tendences un citu ārvalstu pieredzi.

M.Auziņš: piekrīt, ka ir svarīga ārzemju pieredzes izpētīšana un iesaistīto pušu saskares punktu atrašana. Sola papētīt ārvalstu pētījumus, kā tiek atrasti kopsaucēji starp raidstacijām un māksliniekiem.

A.Cimuška-Rekke: vērš uzmanību uz mūzikas nozīmi valsts drošībā un integrācijas jautājumos. Aptuveni 20 radio stacijas neatskaņo vispār ne vienu Latvijā radītu dziesmu. Kamēr milzīgs paldies Skonto, SWH, kuras jau atskaņo un sadarbojas, vispār nav problēmas ar šīm radiostacijām.

L.Edvardsa: stāsta, ka 2014.gadā tika mēģināts rēķināt, cik stundas laikā būtu jāatskaņo Latvijā radīta mūzika pie 25% kvotas un tās bija 3 dziesmas stundas laikā.

J.Daugavietis: jautā vai pasaulē ir prakse, ka tās radio stacijas, kuras neatskaņo Latvijā radītu mūziku, iemaksā konkrētu procentu nozares attīstībai?

I.Ločmele: vērš uzmanību uz M.Aužiņa iesūtīto [pētījumu, ko izveikusi Spānijas Universitāte](#). Šajā pētījumā ir minēts piemērs, kur ārvalstu pieredzē ir raidorganizāciju fonds un raidorganizācijas tajā veic iemaksas mūzikas nozares attīstībai.

K.Pļešakovs un L.Edvardsa: jautā, kā mūzikas kvotu gadījumā tiktu veikta uzskaitē un, kas to uzraudzītu?

I.Ločmele: min Igaunijas piemēru, kur nozarē ir vienošanās par konkrētu datu bāzi, kas tiek izmantota un no kuras radio organizācijas ņem dziesmas, kuru izpildīšana ēterā iekļaujas kvotā.

K.Dagilis: piemēram, min ka uzraugošā iestāde varētu būt NEPLP, kuri tika aicināti ņemt dalību arī darba grupā, taču uz aicinājumu nav atsaukušies.

Aicina klātesošos nedēļas laikā iesūtīt darba grupas sekretārei Inai Ločmelei uz e-pastu ina.locmele@km.gov.lv priekšlikumus, kā arī sola uz nākošo darba grupas sēdi uzaicināt tiešsaistē Igaunijas kolēģus dalīties pieredzē par kvotu ieviešanas procesu Igaunijā.

Sēde tiek slēgta plkst.16.30

Protokolēja I. Ločmele

Darba grupas vadītājs.....K.Dagilis*

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKU PARAKSTU